

РУСКИ НОВИНИ

ЗА РУСИНОХ У КРАЉОВИНИ ЈУГОСЛАВИЈИ

Рок VII.

Нови Сад, петак 12. Децембра 1930.

Ч. 46 (301)

Важноста ремесельства.

Ище не досц писане о ткацтву. Мацери научовали и научую својо дзивки пресц и ткац, але лем так, јак то ђих мацери научили. У газдовству видиме велики успехи — напредовања, совершениши справи, легчайшо обрабљање, веќни уроджай и т. д.

А у ткацтву чи пет усовершовање — напредовање? Як би не било! Вишади видиме машини, па ище леђши, хасновитиши, котри зос меньшу роботу веќни хасен приноша. Так то муши буџ и зос предвеньом и ткањем. Јгод до газда ма вельо полегчена у своје роботе с машинама, так муши мац и гајдиня у своје роботи. За предзене досц добри справи може (кудали), гоч ест и на то леђши справи, з котрима би ше већеј предзи могло виробиц у кратким часу.

Але за ткане уж нешка не можу видоволиц; нашо стародавни Кросна, з котрима је тельо муна даене и тоц нашо жепи. Нова техника (јак ју звикли волац-модерна) и у тим винашла легчайши способи ткања. Јгод ћо ма нешка газда леђши плуг, машини за оране, шејне и др. — так исте су легчайши справи — машини за ткане, з котрима у кратким часу вельо већеј може виробиц, јак зос старима кроснама.

Прено зме ческе, немацке платно почали куповац и уживац? Лем прето, бо вони го туњице могли давац и лепше јак ми нашо.

С тим не сцем повеси, да ми аж фабрики основујеме за вирање платна. Исе, то нам не потребне. Нам треба лем таки мали домашнї машини, јаки аме до терај куповали за шице и др., да с нима лепши еспап можеме вирајац за предај. А тога ест нешка довольно, лем треба погледац. Познати су нам таки машини — кросна у Вербани, Оджалку и Апатину и вони барз добре робија — и то уж ремесло.

Кед до тераз нашо руске платно таку чесц мало у тарговини, па кельо би аме го подзвигнуц могли зос легчайшим способом вирања. Треба сцен и враци ше гу старому нашому добруму обичају: пресц и ткац през жимушни час! А гу тому зос лепшина справами, па буде и обисце полно, богате зос облечивом, а и шумни пелјеж придае зос тога до газдовства.

Корпарске ремесла. И тото ремесло вельо важи у газдовском живоце. Земледелец залјати зос польску роботу на яр, в леце и в ешији. А накеди жима приде престала Јого главна робота. Газда намирни стак, почиши обисце а већ поставка на драже лебо час траци у даяким мигелю роштујуци валаљски плетки.

Нашо љакави жеми прикладни за вербу, з котрой (племенитеј) може красни пруда достац, а в ција випелјаки корпи — кошари, карсцели, куфри и др. пра-виц. У тим ремеслу може лем за својо обисце потребни ствари приготвиц, але и за предај. Корпарски ствари мају добру цену, а материјал — пруде готово даремије, бо лоби распун коло яркох и неплоднай жеми.

Познате, је на пр. у Апатину шицка худоба занјма ше зос вирањем вербового пруда. Там мају аж и својо сојзи у тим. Робота легка, а отцови у фамилији можу помагац и даји.

Таких майстрох не мame. Треба ше, дајлем, амадац, да цо скорей и цо већеј виучиме шегертох у тим ремеслу, з котрого наша худоба сигурии и добри заробок буде мац.

Кламферске ремесла. У каждим валаље потребни таки майстрове голем дњоме. Ремесло в бара добре и не чекке. Попри тим ремеслу може легко научиц бромтарске и облакарске ремесло, котри су тик на валаљах бара потребни.

Таких майстрох нигдес не мame.

Штрангарске ремесла. О тим важним у газдовству ремеслу не потребно вельо писад, бо кажди ана, је в потребе и хасновите. У наших крајох, даје конопа добре роди, требало би да до већеј таких майстрох мame. На жаль, до тераз аме и у тим преходубни.

Д. Биндас.

У НАШИМ
ОТЕЧЕСТВУ

Вељки пременки на југосл. железницама. У слідующим року при наших железницах наступа вељки прометки. Швидкосц буде барз повеќшана так же па што железници приду на треће место у Европи. Заправда ше и државни автобуси там даје нет директнога канчаня. Путовање од Београду до Загребу буде тиражац шицкога 7 години.

Вредни школари. Худобни школари у Београду помагају себе на тот способ же кажди днеј розношую млеко по варнигу. Тоти розноситељи млека организовани до дружства и кажди зароби мешачно по 1000 Дин. Зос тим ше већ школују.

Собрание бувших Радничевиц ше отријало у Загребу на пондзелок дња 8. децембра. По новинских вистох на тим собранију учествовало већеј јак сто тисачи людзох. Участници мали бесплатне путоваче па железници до Загребу и назад.

Автомобилске нешесце. При Загребу вијрацел ше једен автомобил

у часу кед ше сцел уклонијају једному кочу, у котрим је вожели пияни јакији људве. Автомобил налесел на камене. Чежко настрадали троме путујуци.

Нови бак дравской бановине. Јого Велич. Краљ именовал за бана дравской бановине адвоката у Любљани Др. Марушича, котри учествовал јак доброволјац у шветовеј войни за нашо вишлебодаје.

Вељки штаг. Прешлого тијеснја спаднул у изашних крајох перни штаг. Тих дњох у Сербији и Босни запову западал. На местах доходи и до 1 метар високо.

Настрадал од електрични. У Паланки једнога пекарскога калфу залапел електрични дрот и па месец остал мртви.

Лади вдерела до воденици. Пре вельку молгу, котра тераз на Дунају дојодзели је два нешесца. Једна лади вдерела до воденици Николи Валтера на Дунај и цагала ју аж до Чибу. Друга заш лади вдерела до једнай воденици при Нештину и потопела ју.

Предаване на јци.
Варош Београд видио наре-
дјење, же кажде вайцо, ко-
нтрше предава на пияцох
або у тарговинкох мушки мац
на себе штамбили тарговца
котри мушки гарантирац, же
вайцо не погубене. Розно-
шоване и предаване вайцох
по приватних хижкох не до-
пушћене.

Засиданнє банскай ради. Члены банскай ради

дунайской баловини виду
шс...на засидание дня 10
декембра под председатель-
ством бана.

Заверац манури
вщас. Пре-часті крадежи
видала Новосадскá поліція
паредзене, юк в якімē манури
муша буй заварти на
9 года вечэр, а отверац ше
муша на 6 рацо. Хто іле
того ѯб будзе тримац будзе
пожарани.

на радио у любляцкой
станции.

5. Виноградарство.

Крем скотоводства, ово-
цоства хова ше и виногра-
дарство. Вово ше развива у
восточним крају бувшай
Штаерской и Доленским. За-
тарговину ше организирали
винарски задруги, а „Друже-
ство виноградара“ издава сво-
јо новини „Naše Gorice“ а
задруга је и членом у сојузу
виноградарох и овоцарох.
Пропаганда ше на исти спо-
соб окончује. Вина су одре-
дзени по локалних местох:
Пекчан, бруазлемац, лютом-
ерчан, галожан, бузелчан
и доленски цвичек, як ло-
кални ознаки, а по сортама
су: бургундац, траминац,
райњски и лашки ризлинг,
грашевина и цвичек и мо-
славец. Цвичек је домаћине
народне вино, червене. Крем
того ше досц садај порту-
галка. Прикладни винци су
у Марибору, Новим Месту
и у Ірму у виноградарских
школох, по котрима людзе
садаје својо бреги зос вин-
ицу.

С. Лесн.

Леси су у брегох ї у бреговитих крайох. Од велико-го су з начаю як и други економски грани. Лесарство ще воширело по цалай бавовини и од нъного ест хасну. Народ достава дрсва за огриву, за будоване, за шицко цо единому чловекови потребие. Будовни и иньши материјал уж ще помало вирабя у домашних фабрикох у бавовини, але ще зато ище веций на велико вивожуе до иностраница бо слабо ест капиталу. У союзу абе лесом, ливадарством, скотоводством и овоцовством важно повесц, же гори за Словению маю велико

хасну. Прави гори находа-
ше у западним філатау Слов-
енії, а волаю ще Юйски
и Камнички Алпи. Досохест
досць и у Нотранському и
Долеяльському. На тих горах
паше статок през лето, а
ест и крем того гавдовска
здания и добре уредаени
горски ілекарнї и сирарії.

7. Организация экономи.

Словенски земледелец в организованни у већим фелоч организацијама. Же је самостални гавда може да подзекује кредитима задругом, котри словенског малога човека ошлебодвешио людзох и лялечкох и лихварох. Тераз ће ширји и други; јак цо су продуктивни, котри су учланени у „задружнену свези“, а ест их и у „свези словенских задруга“. Валаше помали уредзел у јаким поглјаду у естетским и у здравственим, а често маю и водовод, оправљају драги, ушорјују домаћи и уводају комбинацију економских културох: ливадарство, земледљство зос овоцовством итд.

Владає панувє шор и чистота. Вона є у кухні при газдині, котра научена од своїх старших, а найвецей им дали газдовски школи. И у просвітгіям напряму, а тиж и у вирским, организовані земледілец у організацийах, без котрих нет ані одного співства. Владає видав по Словенії „Пропагніон Доми“, па ше на основу того може твердзин, же у Словенії нет неписменних. Може ше повесіл, яке нет ані ўдного дому без плюшкох, було то політичних, або економічно струковних, котри му велію того допрінітиша, да свойо газдовство и сам живот до лепшише удеша, ушори и унапредаус.

Но цож, чи я тому виновати, же Серапион таки дурни. Чом' вон що не науцял думаць и раховаць. Кед дурни та пай не предаваш. Я сцел купиць по чловечански — вон не сцел. Але же би анали, же мам добре шерцо, но та я вам дам за шишка 25.000 динарій, а всей ані пари. А будаеце судаць, добре и за суд заплачіш!

Серакион стал за той час при облаку и не обращал думу на тоти жидовски кенканя. Положел руки за пояс та погвоздовал себе под носом. Кед жид скончел, нашод себе добри фалаток реинди, вжал гарчок и насыпал жирячий та чечал.

Жид іш пастрашел, бо
думал, же Серапион оша-

ИЛЬ НЫК, учитель:

Газдоство у Словенії

4. Овощеводство.

Попри скотоводству в най-
мінезависимій аграрній
культурі овочі. Овощевство
їде барз розширило. Хова ще
у домашніх загратках, окі-
ло гаудовських будовнях у
главним за цікавістю потре-
бі. Овочево загради у век-
тіннім стилі находили ще вон-
ка на пашнякох, пожицях
їх оранінох а овочі ще пред-
давали на домашніх і європ-
ських пляцях. За експорт о-
вочі стара ще лем ово-
цовське дружество, але і по-
єдинці. Основала и овочо-
ва Задруга, котра велько о-
вочі преда до других и на-
ших країн. У першому ро-
ку предала до 130 вагони о-
вочі. Найменшій предано яб-
дука.

Да ще посигне стандард у процуки, стара ще сама бавовина у својм расаднику. У патлови часи уведеани нормални американски ладички за пакованje овоци за експорт до иностранства. На паковане ће полага вељка важносц, да овој промас ће инострански

ФЕЛЬТОН

Окнамани Жид. (Продолжение)

Ище того самога дnia
пошли до новтаруша, начи-
сали угоду, а жид сам ше
старал да угоду не мож-
погубиц. Новтарушови чуд-
но стало на таку таргови-
ну, опоминал Серапиона:
Чловече, будз розумны, не
вер жидави, бо жид це ок-
ламе!

— Е модлім папа, тварел Серапион, наїзди панове анаю, як Серапион предавал свою Оцолінку. На моїм дворе вельо статку. А я того жида знам, добри

жидакско; вон ми ще ок-
ляме.

Обидвоме зложили по 10.000 динари у новтаруша а веџ попли на торину робиц рахунох. Рахунок пошол фришко, 10 коні по 20 д. то 200 Д., 60 фалати рогатого статку 1.200 Д., 400 овци 8.000 Д., 80 кури 1.600 Д., 150 качки 3.000 Д., 200 голуби 4.000 Д., 4 пси и 6 мачки 200 Д. Тошицко ведно, закричал жандзир в потіху, 18200 Д.!

Серапион рознял уста,
удал ше бара затрудованім
и пошкрабал ше за голову.

Мадярска и Русия. Руски министер бул недавно у Милану же би зос Италию утврдзел тарговски одношения. Було бешеди и о тим, же би Мадярска стапала на страну большевикох. Мадярска уж припознала Русию. Кед би пие то догодзело тади би у Европи заш пришло до нових компликаций.

Нежкенетих вигалюю зос Канади. У Канадийской держави Алберта видати закон, котри присвае, же ше шицки нежкенети доселенци, котри исмаю пънкого занятия муша виселц.

Безроботиц у Америки. Положение работниках у Америки безнадейне а их число з для падзень еще веюше. Велі фабрики зауставили роботу. Людзес ше врацаю у вельмих числах до свайго старого края. Рахус ше, яке безроботных ест 7 милиони.

Италия зменьшує плацу своім урядніком за 12% а то исто зробели и банки за своїх чиновнікох.

Добри финансі у Французькій. Министер финансійох у Французькій внявел, же державна каса ма ище 5 милиярди франкі геверних пенжох, котры би ше могли похасноваць на экономіске подзвігнунце жемі. По прышицкім тым пришло до кризи влади и председатель Тарде придал оставку. Випатра, жекризапотирядлугши час.

Вельки дар Папы. Новини пішпу, же св. Отец Папа деревал 1 милион лири на фонд за оборону церкви у большевицких гоненийох.

Словаци у Мадярской. Мадярска политика гу Славяном нам добре позната ище од пред войни. И по войни Мадяре ше не пременели. Вони не допушцю Словакам ант єднах новипох у іх бешеди. Прето Словаци послали ѿден меморандум до Союзу народох у Женеве, у котрим ше поносую на неправцы, цо их муша перпіц од Мадарох.

та швіткосць би требала буц 11,180 метери у секунди. Goddard прераховал, же би требало 600 кили тих експлозівних газох на 1 килу чешкосці ракети, да ше посцігне тата швіткосць! Пада ше може посадаць єдна ракетна людя на Мешац, хтора ма 1000 кили, зос людзіми хтори би у ней путовали, треба 600,000 кили експлозіўной матерії! Розуми ше же така мера ше неможе остварыц. Зато цаля ствар стой у тим да ше тата мера зменьша и да ше може веюша ладя гоніц зос малу меру матеріяла. Зато треба цойць лёж на єдину драгу, а тата с: да ше по-векіша швіткосць вируцована газох. На концу треба вежнунц результат и преучиц го, як би ше цо фріше могли газы вируциц праз цыві, хтори би були на дну под ракету. На тим робел Оберт, хтори ато наградзены. Он вінешол же у тей стварі найвекіша препрека тата: конструкція (направа) самога мотора на оксіхідричні газы и велька цеплота пры вируцованию. И ту Оберт нашол геніялны порядок. У тим случаю би вон винуціл водік (хідроген), кельо би було на веюш. Тот водік ше претвера на пары, а пары апсорбіраю (уцицую) велько цеплоты, и так би ше зменьшала сілнка горучава у месце за експлозію. Окром того водік новекішава горенсіс, а с тим би була и експлозія веюша. Оберт по-векішал швіткосць на 4,200 метери у секунди. А ракета

та би мушела на кожду кількісті властітай чешкосці воншоць да 30 кили експлозівных газох и матерії. Гакі теорэтычны результаты указаю же би ше могла послаць юля на Мешац лебідь пойесць малай ракета за першы раз, хтора бы малай власнай чешкосці 1 килу, а 19 кили експлозіўней матерії би требало за гонішце истей. Оберт по сваім плану гвари же би його ракета першэ обніла около Жемі у кругу. Да ше то посцігне, вона би исцябала мал швіткосць веци як 7,000 метери у секунди. Так кед би вола зос туту швіткосць ишла и веюш би ше приходзала нова сіла, лепша енергія, и посцігла би швіткосць 11,180 метери у секунди. На тот спосаб ракета би ше далей одбила и постала бы пратікім нашай Жемі на даліні 397 кілометрах. А зато же на такай високосці нет воздуха, нет и спереня, и так би далей ішла без препрекох. А да ше то цансце и у праксі виведае, зато расписую вельки задруги паграды. Зато ше почлю скоро правіц проби на директнай связи зос пачима сущадамі, хтори су у вселеніі. Проекты таких ракетох направлені, але у вельмо меншых облікох, а служжeli на проби у сдним філму „Жена на мешану“.

— Чоловек мудруе а Бог одредаус.

Загреб 24/XI 1930.

Я. Виславски.

Претплацуйце ше на

„РУСКИ НОВИНИ“!

Читательсьом на знане.

Котры би людзі жадали купиц жем, можу купиц добру жем около Вінковцах. Там ше може купиц жем по 4 до 8.000 дын. голт. Ест жем од 6 до 100 голти ведно. Кед дахто дума купиц, най ше яви у нашого панотца Янка Провчия у Раевім Селу, котри му да публісши інформація, да годзен жем набавиц бліско других наших вірнікох, котры подиадаю под Раевосельскую парохию. — Кед нашо людзі думаю купиц жем,

най купя ведно. При веюшых фадатах жеми жажуше купиц и хісі.

Мали Служебнікъ.

Тих дылох вішол зпод друку у Львову Мали Служебнік, у котрим же находити Літургія св. Івана Златоуста службами розличных на мирскіх и обиціах Святых. Відане кошта 20 польскі злоти — кольо 150 дын.

Котра церква потребуе довольного Служебніка, або окремии мали Служебнік, най чим скорей яви Влади-

Заш о путованію на Мешац.

Goddardово гази хтори би гонели ракету су мініна фулмініпамукса и клората поташе (мена тих мішанінох немож преводзіц на руски бо су у знаносци

дел та сце хижу запаліц та гвари: Чубаш ти, дурни Серапіоне, по ти думаш робіц з ренду и огњем?

Або дю? та ещем пчоли вигнац зос кошніцох, отпев мірно Серапіон, бо иншак эмі не годкі іх почітаць.

Тераз жид станул злекпуты. За минуту прішол та себе та ледво вытрымал:

А кельо маце кошніц?

Та мало, шицких лем 150 кошніц, гварел нагліваю Серапіон. А то у каждай кошніці ест 10.000 пчоли, то шицких ведно ест ёден міліон 500 тисяч, а кажда пчола по 2 динары, бо и то жвирина поясніточна, то будзе ми прыпадац три міліони динари а з тымі 18,200 дина-

рами будзе ведно три мілійона и осемнац тисяц и двасто динари. Так най людзі знаю, як Серапіон предавал свой гарадество.

Жид не мал цо отповесць.

Збліднул од гніву, вішол зос хижки и пульцел ше по уліци до валалу. А Серапіон станул на праг, и шмеючи повторял за пім:

Най людзі знаю, як Серапіон предавал гарадство. Од того часу ніхто не відвел жида у цалей околіні. Чесни Серапіон тогі 10.000 динари цо жид охабел у повторуша, не вжал себе, але их подзвел тим людзом цо були окламані од жида.

Так то быва вше на швеце: хто под другім яму копе, сам до неї спадне.

